

Én küldelek téged!

(Bírák könyve 6, 11)

Különleges aratásról és cséplésről számol be a Bírák könyve 6. része. Gedeon a prészházban búzát csépel. Nem technikai újtásról van szó, hanem Izrael az éhínség határán van, s a családok igyekeznek menteni a menthetőt. Hogyan jutott idáig a választott nép? Úgy, hogy Isten választott népe Istent választott magának. Kétségbeesítő helyzet, azt a népet, amelyet a Mindenható Egyiptom és bálványai hatalmából háború és vérontás nélkül kiszabadít, nem értékeli választotti mivolta, hanem a környező pásztor és kufár népek bálványaihoz vonzódik. Ennek megvannak a gyászos következményei.

Isten hol egyik, hol másik szomszéd népnek engedi meg, hogy Izraelt szolgáltságba vesse. Azok, akik a mindenható Isten helyett a környező népek bálványait akarták szolgálni, egyben kiszolgálói lettek kénye-kedvének is. Gedeon idejében Midján hatalmaskodik Izrael felett. Az a nép, amelyik a honfoglalás idején még retteg a pusztában vándorló zsidóktól, s Bálákat is felfogadják, hogy átkozza meg, s ezáltal pusztítsa el őket, most „**úgy jöttek, mint a sás-**

kák, tömegesen, maguknak és tevéiknek száma se volt, és behatoltak az országba, hogy tönkretegyék.” (Bírák 6,5) Mitől lett ilyen ellenállhatatlan erejű Midján. Nem sokkal korábban szelídítették meg a tevéket, amelyek szívósságukkal és gyorsaságukkal ellenállhatatlan harci eszközzé váltak. Ezt használja ki ez a pusztai nép, s tartja alávetettségben Izraelt. Isten ilyen egyszerű eszközt ad a választott nép ellenségének kezébe, hogy megbüntesse hűtlen népét. Izrael fiai fel sem fog-

ják, hogy amikor önkéntesen egy másik nép bálványait kezdik el imádni, az a keleti gondolkodás szerint azt is jelenti, hogy saját Istenét nem tartja elég erősnek, s ha midján bálványait imádják, akkor a midjának is kell szolgálniuk, nem urai többé önmaguknak és javaiknak. Ennek eredményeként elszegényedik Izrael, s ebben a kiszolgáltatott helyzetben az Úrhoz kiált, aki egyértelműen népe tudomására hozza helyzetének okát: „De nem hallgattatok szavamra.” Amíg megvolt a létbiztonság, sőt a viszonylagos jólét, addig Isten szava csak szertartás része

volt, amelyet vagy komolyan vettek, vagy nem. A nyomorúság idején megtanulta Gedeon nemzedéke, hogy egyedül Istentől várhat segítséget, s a szabadulás módját is Ő határozza meg, s választja ki azokat, akik engedelmesen követik akaratát.

Gedeon nevének lehetséges értelme: kétélű kard, s az Úr angyala is erős vitéznek mondja. Ő mégsem fog fegyvert, hanem munkájával alázatosan igyekszik a rábízot-

tak megmaradását segíteni. Nem támaszkodik, sem hírnévre, sem emberi erőre, sőt magát a legkisebbnek tartja atyja házában, dolgozik azokért, akiket magánál többre tart. Az aratás, a cséplés mindig ünnep volt Izrael házában. Öröm és hálaadás Isten iránt, aki megadta a föld termését. Abban a helyzetben, amikor csépelni egy prészház rejtekében kell, örömről, ünnepségről szó sem lehet, de az Isten előtti alázat, az Isten iránti hála ott van Gedeon lelkében és magatartásában. Pedig őt is gyötri a bizonytalanság, és ennek hangot is ad az Úr angyalához intézett

Sárospatak és a Bodrog-part egy része

Szerkesszük együtt!

szertetnaptar@gmail.com

Szeretettel hívjuk fel a lelkipásztorok, presbiterek, gyülekezeti tagok figyelmét, hogy gyülekezeti tudósításaikkal, fényképekkel teljesebbé tehetik egyházi életünk naptári összefoglalóját.

A beszámolókat szerkesztőségünk E-mail címére, a **szertetnaptar@gmail.com** vagy postai címére **Ref. Lelkészi Hivatal 076 74 Drahňov 216** küldhetik.

Amennyiben nem kapnak visszajelzést elektronikus levelükre, kérem lépjenek telefonos kapcsolatba a szerkesztőséggel.

Kérjük a fotókat, beszámolókat október 15-ig küldjék el, hogy időben eljusson Önökhöz kiadványunk! Előre is köszönjük a segítségüket.

Csoma László

kérdéseivel, s az őt megszólító Úrral őszinte kapcsolatban van. Hallva az Izrael megszabadítására szóló megbízást, továbbra is az alázat hangján szól és jelet kér az Úrtól, aki nagy türelemmel készíti fel őt a nehéz szolgálatra. Gedeon az Úr szavának engedelmeskedik, s bár bizonyára kardforgató, a harchoz értő ember, de tudja, a küzdelem csak akkor lehet sikeres, ha Isten hív és készít fel arra.

Szomorú látni, hogy napjainkban népeket vezető emberek nem hallgatnak az Úr szavára, nem szolgálnak hűséggel a rájuk bízottakért, hanem bálványimádóként kiszolgálják azokat, akikől nagyobb hasznot, dicsőséget remélnek. Ha „bálványa-

ik” úgy kívánják, emberek százezreit, millióit szabadítják saját népükre, elszegényítve országukat. Pedig nyilvánvaló, hogy rengetegen a könnyebb élet reményében, csak mások munkájának gyümölcsét akarják felélni. „Bálványaiknak” engedelmeskedve Isten békességre hívó szavát semmibe véve pusztítanak országokat, népeket.

Ezért hívó keresztyénként naponként alázattal kell kiáltanunk az Úrhoz, elfogadni megtérésre hívó szavát, hogy Ő megszabadítson korunk bálványaitól és azok imádóitól, hogy engedelmes gyermekei legyünk minden napon!

Csoma László

Mi az életünk?

Megszoktuk, hogy manapság olyan magasra került az ingerküszöbünk, hogy csak ritkán kapjuk fel a fejünk egy-egy hír hallatán.

Nehéz bennünket megérinteni, megszólítani. A megszokott mozdulattal, fásult lelkiállattal simogatjuk tovább a képernyőt. Bele sem nézünk a tartalmakba. Címek alapján mondunk véleményt és az adott lelkiállapotunkat tárjuk a világ elé.

Egy ismert vígjátékban (Jöttünk, látunk, visszamennénk 3.) a középkorból odapottyant felmenője elé áll a fiatal lány, és tágra nyílt szemekkel azt mondja: kezdek hinni neked, ez pedig óriási dolog egy huszonegyedik századi ember részéről!

Margóra, szélre sodródott a hit. A ma embere kapkod, rohan, sietősen éli az életét. Nincs már ideje az összekulcsolt kézre, a csendes percekre, pláne nem a vasárnapi csendes órára, amikor egy kis időre ünneplőbe öltözhette a lelke és odajárulhatna az Úr elé.

Miközben eszik az életét a különféle népbetegségek, naponta a túlélésért küzd, látja a világ forrongását és rossz irányát, bele sem gondol, hogy rossz úton jár. Hogy el van veszve, és hogy vajon hol van mindebből a kiút?

Néha eléje kerül egy-egy életvezetési tanács, amire bólint és lájkol, hogy jó, ez mennyire igaz, mennyire így van, és ennyi a lelki élet. Miközben az ő szívében is ott vannak a gyenge pontok, a visszatérő fájdalmak, a küszködések. A múlt, a jelen és a jövő aggodalma.

Egyben tartani a családot, beosztani a pénztárca tartalmát és valahogy megtalálni a középutat. De ahhoz már túl gyors az élete, túl nagy a zaj körülötte, hogy meghallja az Úr csendes szavát, beocsátást kérő kopogását.

Egy hívő orvosnő mondta nemrég, hogy mindenkinek megvan az a pont az életében, amikor találkozik Istennel. Milyen nagy áldás, amikor a gyermeket szülei viszik az Úr házába és nem bajok, betegségek, tragédiák fékezik le felnőttkorában, és döbbsentik rá, hogy Isten nél-

számít, kérdezett vissza a riporter, a csodálkozástól elkerekedett szemmel.

Az emlékeink. Az emlékeink és az emberi kapcsolataink a fontosak. Semmi más – jött a könnyben úszó válasz.

Megrázó, amikor valaki rádöbben, hogy életünk nem az, amit évtizedeken át összegyűjtöttünk. Hanem valami más. Valami több. És ezt Isten szeretetében oly jó naponta megélni.

Fábián Tibor

kül nyomorúságosan üres és védtelen az élet.

A világ Tarsisba tart, mert Isten hívó szaváról bemagyarazza magának, hogy az csupán idejét múlt papi frázis. Aztán jönnek viharok az élet tengerén és csak az ima marad. Az Istent megszólító fohász.

Jakupcsek Gariella, ismert tévés személyiség mondta nemrég: amikor az élet vége közeledik, mindent rendezz el magad körül és, ha lehet, mondjál le mindenről. Mert ilyenkor kiderül, hogy semmire nincs szükséged.

Pakolsz és rájössz, ez mind-mind teljesen lényegtelen. De mégis, akkor mi

BIBLIAOLVASÓ

v e z é k f o n a l

Szeptember

1. P.	Bír 7	ApCsel 3,1-10
2. Sz.	Bír 8	ApCsel 3,11-26
3. V.	Bír 9	ApCsel 4,1-12
4. H.	Bír 10	ApCsel 4,13-22
5. K.	Bír 11	ApCsel 4,23-37
6. Sz.	Bír 12	ApCsel 5,1-11
7. Cs.	Bír 13	ApCsel 5,12-16
8. P.	Bír 14	ApCsel 5,17-32
9. Sz.	Bír 15	ApCsel 5,33-42
10. V.	Bír 16	ApCsel 6,1-7
11. H.	Bír 17	ApCsel 6,8-15
12. K.	Bír 18	ApCsel 7,1-16
13. Sz.	Bír 19	ApCsel 7,17-43
14. Cs.	Bír 20	ApCsel 7,44-53
15. P.	Bír 21	ApCsel 7,54-60
16. Sz.	4Móz 1	ApCsel 8,1-8
17. V.	4Móz 2	ApCsel 8,9-25
18. H.	4Móz 3	ApCsel 8,26-40
19. K.	4Móz 4,1-16	ApCsel 9,1-9
20. Sz.	4Móz 4,17-49	ApCsel 9,10-19a
21. Cs.	4Móz 5	ApCsel 9,19b-30
22. P.	4Móz 6,1-21	ApCsel 9,31-43
23. Sz.	4Móz 6,22-27	ApCsel 10,1-16
24. V.	4Móz 7,1-41	ApCsel 10,17-23a
25. H.	4Móz 7,42-89	ApCsel 10,23b-48
26. K.	4Móz 8	ApCsel 11,1-18
27. Sz.	4Móz 9	ApCsel 11,19-26
28. Cs.	4Móz 10,1-10	ApCsel 11,27-30
29. P.	4Móz 10,11-36	ApCsel 12,1-5
30. Sz.	4Móz 11,1-15	ApCsel 12,6-19

Gyülekezeteink

Letéből

„Nem távozom el tőled s nem hagylak magadra „

Gondnok-váltás Veskócon

2023 májusában a Veskóci Református Egyházközség gondnoka Vályi László egészségügyi okok miatt lemondott gondnoki szolgálatáról. Ennek okán 2023 június 4-re az egyházközség vezetése új gondnok választása céljából egyházközségi közgyűlést hívott össze Nt. Kraus Viktor lelkipásztor vezetésével. A közgyűlés tagjai egyhangúan Kovács László mérnök presbitertestvérünket jelölte az új tisztség betöltésére és nyilvános szavazás keretén belül 1 tartózkodás és 26 igen szavazat mellett bizalmat szavazott neki.

A június 11-i istentisztelet keretén belül az újonnan megválasztott gondnok Kovács László mérnök a gyülekezet nevében Vályi Lászlónak és feleségének Erikának kilenc éves áldozatkész munkáját a Timóteusokhoz írott levél 4. részének 7. versével köszönte meg „*Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem a hitet megtartottam.*“ Kihangsúlyozta példamutató szolgálatkészségüket, segíteni akarásukat, és az egyház iránti alázatos munkásságukat. Végezetül kívánt szá-

mos békés esztendőt családja és gyülekezetünk körében a Zsoltárok 30:12 igéjével „Adja meg szíved vágyát, teljesítse minden terved„.

Kovács Lászlóné

Vályi Lászlóné, Vályi László, Kovács László

Nem karddal és lándzsával, hanem a szabadító Úrral!

Dávid és Góliát volt a központi témája a 2023. június 24-én Pozbán megszervezésre kerülő tanévzárónak. A pozbai anyae gyházközség, mint egy összetartó bázis, szervezte meg a gyermekek számára a tanévzárót. Az áhítatot Dukon András,

helyi lelkész tartotta, aminek alapjául 1 Sám 17,41-50 szolgált. A gyermekeknek játékosan el lett magyarázva a jó és a rossz megnyilvánulása, s az, hogy Isten segítségével lehet győzedelmeskedni a gonosz felett, még ha erősnek és elpusztíthatatlannak látszik is.

Az áhítatot követően kezdetét vette a Góliát feletti győzedelmeskedés játékoság formájában. Különböző ügyességi feladatokat kellett megoldani, akadályokat kellett leküzdeni, sportjátékokban lehetett versenyezni... Megmozgattunk óvodásokat és

iskolásokat egyaránt; nagy volt az öröm, hiszen sok játék várt rájuk.

Legyen Istené a dicsőség, amiért sok-sok gyermekszívben égett a vágy az igei tanévzáró után!

Hadd legyen hely a köszönet szavának is. Hálasak vagyunk

a felügyelői szülői szolgálatért, a szorgalmas kezek fáradozásáért, a sósakért és édesekért, s nem utolsó sorban a grillezésért.

Legyen áldott az Úr neve, amiért sok örömet csalt az arcunkra, vidámságot hozott a szívünkbe; és ugyancsak Neki szóljon hálánk az időjárásért is.

Másnap, vasárnap, az istentisztelet keretén belül Újlóton örömmel fogadtuk a gyermekek szolgálatát.

25-én Újlóton hittanázó vizsga várt a gyermekekre.

A tanévzárói istentiszteleten Jn 10,10b alapján volt kihangsúlyozva a jézusi ígéret, mely szerint: „én azért jöttem, hogy életük legyen, sőt bőségben éljenek.”

Mente Sándor Veronika igehirdetésében a szívekre helyezte, hogy Istennek célja van velünk. Jézusban életet nyerni, mindenkinek hirdetni, hogy Jézusnál van bűnbocsánat, Ő örök életet kínál kereszthalála és feltámadása által.

Végül a gyermekek bátran tettek tanúbizonyságot a hittanórán tanultakról. Imádkoztak, ószövetségi történeteket mondtak, aranymondást szolt az ajkuk, énekeltek, amit el is mutogattak, és megszólalt a furulya hangja is...

Isten tegye áldottá közös együttléteinket, s munkálkodjon bennünk Szent Lelke, hogy engedjük magunkat vezetni Igéje által.

Mente Sándor Veronika

Habánok földjén a gályarabok nyomában

A kilenctagú pozsonyi református kis csapat 2023. július 5-én felkerekedett a Habánok földjére. Azzal a céllal indultunk el, hogy lerójuk tiszteletünket azok előtt, „**akikre nem volt méltó a világ (Zsid 11,38)**” és 1674. május 30. és 1675. április 10. között Berencsváralján raboskodtak. Láni György, korompai ágostai hitvallású rektor, Bátorkeszi István, veszprémi református prédikátor, Czegléd Péter, lévai református prédikátor, Miskolczi Mihály, füleki református prédikátor és Sellyei István, pápai református szuperintendens (= püspök) protestáns hitűnknek hősei, az ellenreformáció idején a Habánok földjén szenvedtek hitükért a pozsonyi vértörvényszék rendelkezései alapján.

Ez a lelkes gyülekezeti mag részt vett az Ágostai Hitvallású Egyház helyi evangélikus gyülekezete és a miavai egyházmegyeje által szervezett istentiszteleten a berencsi vár belső udvarában. Az istentisztelet keretén belül meghallgattuk a gyermekek bizonyágtételét, akiket áldással bocsátottak a gyermekistentiszteletre a jelenlévő szolgálattevők.

Bátorsággal zenget ajkunkon az ének: „Ó, mi hű batárunk Jézus...” és az ismert 458. dicséret: „Aki értem megnyílt...” miközben az evangélikus ifjúság igeolvasása és a szépkorúak imádsága hangzott fel erőteljesen.

Az igehirdetés szolgálatát Dušan Vaňko, az Ökumenikus Lelkigondozói Szolgálat börtönlelkésze végezte a Jn 20,21 alapján. Arról a békességről szolt, amely Jézusban a miénk, majd pedig szolgálatának a gyümölcseiről tett hitvallást.

A bizonyágtétevők nagy fellege vett körül ezen az alkalmon, ahol megszólalt Viola Fronková nőtestvér is, aki a

meghitt keresztyén családi tűzhely mellől egészen Oxfordig jutott a diktatúra idején, de az istenhit útján vergődött, és végül az Úr megragadta és szolgálatba állította. Az ároni áldás vétele előtt sor került a koszorúzásra, majd közösen énekeltek el Roy Mária énekét, akinek reménysége Pál apostolnak a Rómaiakhoz írott levél ismert versén alapul: „**Mert ha élünk, az Úrnak élünk; ha meghalunk, az Úrnak halunk meg. Azért akár éljünk, akár haljunk, az Úréi vagyunk (Róm 14,8).**”

A közel 300 tagú közösség élvezhette a helyi gyülekezet vendégszeretetét, majd kis csapatunk meglátogatta az Ószombati Evangélikus Egyházközség templomát, ahol a

gyülekezet templomszolgája ismertette a templom történetét, valamint a keresztyén közösség mai helyzetét. Hallottunk a habánok gazdag hitéről, zárt kultúrájáról és az Ige megtartó erejéről életükben. Ők Morvaországból telepedtek meg ezen a vidéken és anabaptisták voltak, akik csendes szorgalmas életükkel hirdették az élő Krisztust. Ma azt mondhatnánk, hogy ők voltak az európai „amisok”.

A lelki táplálék után gyönyörködhattunk a kunói víztározó mentén húzódó lankák szépségében, miközben az ószombati hegyi szálláson élénk beszélgetés közben elfogyasztottuk közös ebédünket.

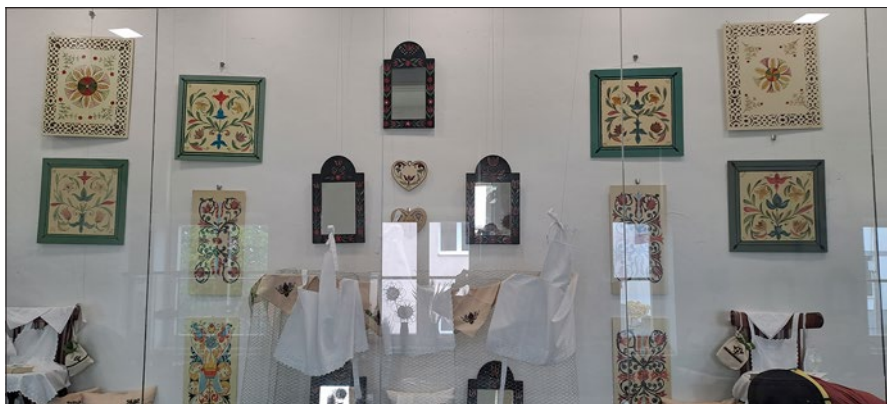
Legyen áldott a mi Istenünk, aki ezen a napon is bizonyított hűsége felől, hiszen amikor kellett, a Napot eltakarta felettünk, megmutatta nekünk kegyelmének drága eszközeit hithőseink életében, hazavezetett és hisszük, hogy velünk marad mindörökké.

Buza Zsolt

Kazetták és templomok - bútorfestők nyomában Kistárkányban

Kosztolányi Dezső színes tintákról álmodott, mert úgy gondolta, azzal kiszínezheti az életét. A bútorfestésnek Kistárkányban nem volt előzménye, és nincs is hagyománya. Hacsak az nem, hogy 2022-ben a templomunk padjainak és szószékének teljesen új tartalmat adott Benko Pál füleki mester kazettákat díszítő festése. Ő is azzal „kezdte” munkáját, hogy jó pár évvel ezelőtt egy templomlátogatás során odaálmodta az első padok kazettáira, a szószék és a Mózes-szék újonnan festett padjaira a színeket, rajzokat, virágokat, és ezzel a gyülekezetünk életét is kicsit kiszínezte.

Amikor 2022 őszén a Nemzeti Művelődési Intézet által meghirdetett „A Szakkör” – programba kapcsolódunk bele a nagykaposi Magyar Községi Házon keresztül, mi is elkezdtünk színekről, tintákról, mintákról álmodni. Mi, öten férfiak, úgy

mori Tibor és jómagam) talán nem is dolgozhatott nagyon máshogy.

Milyen kazettákat, mintakincseket festettünk? Megálltunk először Faddban egy mélykék tükör kedvéért, majd jó nagy kannaral Kitében, Vizesréten, Sályon templomi kazetták mintái

gondoltuk itt, Kistárkányban, a gyülekezetünk talaján, hogy igenis tudunk mit kezdeni azzal az óriási dobozzal, amiben rengeteg alapanyag, szín, forma és Isten színes világát hirdetők kazetta rejtezik.

Kezdtük csak krikosz-krakszokkal, ecsetvonásokkal, ecsettartással, betűk és tulipánok mintázásával klasszikus csomagolópapírra. Próbáltuk nyomon követni Ament Éva szakoktató utasításait, kikeverni a színeit, követni az ősi mintákat, alaposan, többször megnézni az oktató videókat, kinagyítva a részleteket. Az öt férfi (Fülöp Tibor, Hajdók István, Lesko Tamás, To-

között válogatva, és végül a békési dobozt sem hagytuk virágok nélkül.

Ez év júniusában pedig nagy izgalommal állítottuk össze a kiállítás anyagát, melynek a Mailáth József Regionális Múzeum adott otthont Királyhelmeceken, ahol nemcsak a mi munkáink, de az egész régió szakkörösei mutathatták be tudásukat.

Alkottunk, megtettük, amire lehetőségünk nyílt, megbeszéltük a világ dolgait, és várjuk a következő októbert, egy újabb szakkört- mert Isten is alkot, és ma is jót teremt közöttünk, és általunk!

Tarr Ferdinánd

Csendesen élve tette a dolgát

– Emlékkonferencia Csémy Lajos professzor tiszteletére

„Csendes ember volt. Csendesen élt, és csendesen tette a maga dolgát. Azt az isteni szeretetet hirdette, amelyet megélt, és megtapasztalt a saját életében. Egy egész generációnyi felvidéki református lelkész számára adott útmutatást teológiai tanárként” – összegezte áhítatában Csémy Lajos teológiai professzor életét és szolgálatát Géresi Róbert püspök a Prágában június 27-én megtartott emlékkonferencián.

A rendezvénynek a teológiai kar korábbi épülete adott otthont, ahol a teológusok évtizedeken keresztül hallgatták nagynevű professzoraik előadásait cseh és magyar nyelven,

hogy alaposan felkészüljenek majd jövőző lelképásztori szolgálatukra a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház gyülekezeteiben.

Az emlékező alkalmon, amelyen tiszteletét tették az egykori prágai teológusok is, Géresi Róbert püspök áhítatával kezdődött az 1Thessz 4,9 alapján: „Tartsátok becsületbeli dolognak, hogy csendesen éljete, tegyétek a magatok dolgát és saját kezetekkel dolgozzatok, ahogyan elrendeltük nektek”.

Áhítatának elején elárulta, mindig gondot okoz a megfelelő igehelynek a kiválasztása, mert annak kötődnie kell nemcsak

az adott alkalomhoz, hanem ahhoz a személyhez is, akiről megemlékeznek, de az egyház életéhez is. Megnyugvással töltötte el, amikor elővette a vezérfonalat és elolvasta a konferencia napjára meghatározott igeszakaszt, mert mint mondta, az nagyon találóan jellemezte Csémy Lajos professzor egész életét.

Az ige kapcsán emlékeztetett arra, hogy a thesszalónikai gyülekezetet Pál apostol alapította Szilással együtt, s amikor a levelet írja, aggodalom van a szívében. Nem maradhatott sokáig a városban, el kellett onnan menekülnie, de levél által tartotta velük a kapcsolatot, amelyben megfontolandó tanáccsal látta el őket: Tartsák becsületbeli dolognak, hogy csendesén éljenek.

Csendes ember volt

„Ez az igerész találóan fejezi ki Csémy Lajos professzor életét: csendesén élni. Mindenki, aki ismerte és szerette őt, tudja, csendes volt. A szavát alig lehetett hallani, amikor a folyosó végén lévő kis előadóteremben előadást tartott annak a néhány magyar református diáknak” – emlékezett vissza bevezetőjében az elmúlt év októberében 99 éves korában elhunyt nagytudású professzorra Géresi Róbert, majd azzal folytatta, mégis közel kerültek hozzá. – Nagyon oda kellett figyelniük, hogy meghalljuk a szavát. Csendes ember volt. Csendesen élt és csendesén tette a maga dolgát. Azt az isteni szeretetet hirdette, amelyet megélt és megtapasztalt a saját életében. Egy egész generációnyi felvidéki református lelkész számára adott útmutatást teológiai tanárként – tette hozzá.

„Az ő hatása, bizonyágtétele, igehirdetése ott van a szívünkben, az emlékezetünkben és ezáltal az egész egyházunk életében is. Erre szeretnénk ezen a mai napon emlékezni, felidézni az ő szolgálatát és olyan témákkal foglalkozni, amelyek meghatározták az életét és a mi utunkat is” – fogalmazott Géresi Róbert.

A püspök áhítatának a végén utalva Csémy Lajos életére egyféle ajánlasként fogalmazta meg ismételten kihangsúlyozva: éljünk csendesén és tegyük a magunk dolgát. Komoly útmutatás ez egy egyházi közösség számára ebben a zajos világban, amikor mindenki túl akarja harsogni a másikat. Pál apostol az ige alapján azonban azzal a tanáccsal látja el a thesszalónikai gyülekezetet, hogy éljenek csendesén és tegyék a dolgukat. Ezt szeretném ezen a mai napon mindannyiunk szívére helyezni: éljünk csendesén és szolgáljunk annak az Úrnak, aki eljött ebbe a világba, hogy bennünket megváltson és üdvösségre vezessen – összegezte mondanivalóját a püspök.

Az áhítat után a konferencia házigazdája, Édes Árpád alistaleti lelképásztor, aki a nyolcvanas évek elején Prágában végezte teológiai tanulmányait, köszöntötte a megjelenteket, majd úgy fogalmazott, visszajöttünk Prágába, hogy szeretettel emlékezzünk Csémy Lajos professzor úrra.

Öröm a visszatérés

„Nekünk ez a visszatérés kimondottan öröm, hiszen ezekben a termekben, illetve a felső szinten hallgattuk az előadásokat. Itt volt a kadera, ahová Molnár tanár úr úgy lecsapta a könyvét, amely jó nagyot esett vissza” – idézte fel az egykori diákevek néhány mozzanatát. Majd köszöntötte Magyarország

prágai nagykövetét Baranyi Andrást és Pavel Pokornýt, a Csehtestvér Evangélikus Egyház Zsinatának lelkészi elnökét.

A teológusi évekre való visszaemlékezésében felidézte, hogy együtt tanultak és éltek a közösségi életüket a Csehtestvéregyház leendő lelkészei a Szlovákiából érkezett magyar református teológus hallgatókkal. Elmondta, hogy sok vidám pillanatot éltek meg közösen, főleg az esti órákban, amelyekre még ma is örömmel emlékszik vissza, ugyanakkor visszatekintve arra az időszakra tudatosult benne, a sok vidám pillanat ellenére abban a korban a lelkészek nem voltak társadalmilag elismertek, s a hivatásuk sem volt versenyképes más foglalkozásokkal.

„De mi Krisztus bolondjai voltunk, hogy hitet és reményt adjunk másoknak” – hangsúlyozta a Zsinat lelkészi elnöke. Ma hálásak lehetünk azért, hogy nagyobb szabadságban és demokráciába élhetünk. Ma már azok is tanulhatnak teológiát, akik érdeklődnek e tudomány iránt. De megtartani ma a belső szabadságunk függetlenségét sokkal nehezebb, mint korábban” – mutatott rá Pavel Pokorný, de a hitvallásunk központi eleme, hogy bolondnak lenni Krisztusért, nem változott meg. Végül azt kívánta, hogy a múltra való emlékezés mindenki számára adjon elegendő lelkesedést a jövő számára.

Baranyi András, akit az elmúlt év nyarán neveztek ki Magyarország prágai nagykövetének, elmondta, nem volt számára ismeretlen Prága és a cseh nemzet, s a küldetésének a felkészülése során döbbsen rá arra, mennyire kötődik egymáshoz a magyar és a cseh nemzet, nemcsak történelmileg, dinasztiaiák, közös uralkodók, hanem egyházi kapcsolatok révén is.

Majd emlékeztetett arra, hogy néhány évtizeddel ezelőtt milyen fontos szerepet töltött be Prága a felvidéki magyar református lelkészek utánpótlásképzésében köszönhetően többek között Csémy Lajos professzornak. Majd örömet fejezte ki, hogy ennek révén is kapcsolódik egymáshoz a cseh és a magyar nemzet.

A hűség és a szolgálat, a szeretet és a remény évei voltak

Csémy Lajos életéről és munkásságáról a család nevében legidősebb fia, Csémy László szolt. Az életrajzi adatok közlése után elmondta, édesapja a tanulmányai befolyezése után egy ideig Kassán, majd később Ekelen szolgált. Varga Imre püspök volt az, aki felfigyelt a teológiai és személyiségi adottságaira, s felajánlotta neki a református hallgatók oktatását Prágában, Comenius Protestáns Teológiai Karon.

„Nem volt könnyű elvállalni ezt a megbízatását, hiszen akkoriban vette feleségül a tanítónő édesanyánkat, Nagy Líviát. Tízévnnyi ingázás után, 1964-ben költözött az akkora már öttagúra bővül család Prágába. A testvéreimmel nagy szeretettel emlékezzünk vissza a nem könnyű ekeli évekre. Apánk akkorig két hétig Prágában, majd két hétig Ekelen tartózkodott, ahol lelképásztori munkáját is végezte. Szerény körülmények között éltünk.

Anyám sürgette apámat, hogy javítson az életkörülményeinken, de nem volt rá pénz, amikor pedig igen, apám mégis úgy döntött, inkább a templom tornyát javíttatja meg” – emlékezett vissza gyermekkorára Csémy László, aki elmesélte azt is, hogy amikor édesapja hazajött Prágából, mindig hozott néhány apró játékot, de a legjobban az új meséknek örültek. „Gyermekekben biztonágban és a szüleink szeretetének légkörében élünk. Ennek a szeretetnek a forrása a családjunkban az evangélium üzenetébe vetett mély hit volt” – tette hozzá.

Elmondta, hogy 1964 novemberében költöztek Prágába, amely mindannyiuk számára hatalmas mérföldkövet jelentett.

Szorongva hagyták el a falut, ahol felnőttek, féltek az új környezet-től. Fájdalmasan váltak meg a barátaiktól. „Apánknak is nehéz volt búcsút venni a gyülekezettől. Új otthonunk Prága egyik első panelházas lakótelepe lett – Zahradní Město, pontosabban a Sasankova utca volt, amit mi és magyar rokonaink, barátaink szívesen Kőrörcsin utcának hívtunk”.

„Fejlődésünkben a szüleink voltak a példaképek. Viselkedésük fontosabb volt, mint a formális oktatási szemlélet. Édesanyánknak szigorúbb követelményei voltak velünk szemben, apánk soha nem alkalmazott erőszakot. Az, hogy bármire kényszerítene minket, ellenkezett az életfelfogásával. De ez nem jelenti azt, hogy nem érdekelt volna a nevelésünk, vagy az, hogy hogyan és kivel töltjük a szabadidőnket. Érdekes, hogy még ilyen erőszakmentes módon is hatékonyan tudott minket pozitív dolgokra, jó életre motiválni. Természetesen Prágában az életünket jelentősen befolyásolta a keresztyén gyülekezet közössége is. Részt vettünk a strašnicei Csehtestvér gyülekezet életében is, a család ott is barátokra talált” – mondta Csémy László.

Visszaemlékezett arra is, hogy az édesapja nagyon szeretett a karon dolgozni. Kollégáival jó viszonyban volt, tisztelték egymást. Szerencsés és előnyös megoldásnak tartotta, hogy a felvidéki református teológusok Prágában tanulhattak. Diákjaival is szívélyes kapcsolatot ápolt, az előmenetelük fontos volt számára. Felidézte, hogy szívesen látogatták a jircháříji istentiszteleteket és néha az esti áhítatokat is.

„Ezeknek az összejöveteleknek különleges hangulata és jelentősége volt, mert az évek során belenőttünk a cseh környezetbe, és itt érezhettük hitünk, egyházunk és népünk közösségét. Apánk prédikációit túl hosszúnak tartottam, de tartalmilag nagyon gazdagok voltak” – árulta el Csémy László, aki úgy emlékszik vissza apjára, aki egészen idős koráig minden nap délután három és éjfél között dolgozott és tanult, s csak ritkán nézett kiválasztott műsorokat a tévében.

Mindig rendkívül alapos munkát végzett. A Valesiusról szóló kismonográfiához rengeteg anyagot gyűjtött. Szerette a jó filmet, a színházat vagy a klasszikus zenét, de az igazi szórakozást és kikapcsolódást elsősorban az olvasás jelentette számára. A magyar irodalmat a kezdetektől gyakorlatilag a 20. század végéig alaposan ismerte és figyelte – tette hozzá.

Csémy László elmondta azt is, hogy édesapja nagy reményekkel követte az 1989 utáni politikai változásokat, de csalódott azokban, mert elvárásai nem

teljesültek. Mély érdeklődéssel követte egyházunk életét. Örömmel fogadta a különböző új egyházi intézmények létrejöttét, de azt is, hogy egykori tanítványai milyen jól kamatoztatják tehetségüket és tudásukat. A Kálvin János Teológiai Akadémia megalkulásának is nagyon örült, és az első években előadásokat tartott a hallgatónak. E pozitív pillanatok mellett jól értette a

Csémy László

kisebbségeket érintő társadalmi folyamatokat, ezért mélyen aggódott egyházunk és nemzetünk jövője miatt.

„Milyen volt ez a 99 év?” – tette fel a kérdést visszaemlékezése végén. Majd édesapja életét azzal összegezte, hogy az a hűség és a szolgálat, a szeretet és a remény évei voltak. „Az Úr által megáldott évek voltak” – tette hozzá.

A lelkészképzés számára Prága volt a megfelelőbb

„Jelenlegi közösségünk jó lehetőséget biztosít számunkra, hogy ismét tanuljunk régi iskolánkban. Van mit tanulni, s mivel hatalmas tudású tanárunk már nincs közöttünk, nekünk – a valamikori diákoknak – kell egymást segítenünk, hogy ismereteink gyarapodjanak” – ezzel a bevezetővel kezdte előadását Csoma László deregnyői lelkipásztor, a Lelkészegyesület elnöke, aki arra kereste a választ, hogy a II. világháborút követően miért Prágában készültek hivatásukra a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház leendő lelkipásztorai. Előzetesen emlékeztetett arra, miként döntöttek a nagyhatalmak Magyarország sorsáról az első világháborút követően és mi jellemezte akkoriban az egyházi életet, majd az azt követő éveket.

A II. világháborút vesztesként „lezáró” Magyarország ismét kiszolgáltatott helyzetbe került, s a felvidéken élő magyarság a retorziók különféle formáit élte meg magyar iskolák, magyar hivatalnokok nélkül. A templom volt az egyetlen hely, ahol továbbra is magyar nyelven hirdették Isten igéjét – hangsúlyozta Csoma László. Az államhatalom „nagylelkűen” felkínálta a reszlovakizáció lehetőségét, s aki nem akarta elvezíteni otthonát és vagyonát, élt a lehetőséggel. A középiskolások és főiskolások a szlovák-magyar határon átszökve végezték tanulmányaikat, de ez a lehetőség is lezárult 1948-ban.

Előadásában emlékeztetett arra, hogy egyházunk szinte vezetés nélkül maradt, amit azzal magyarázott, hogy az úgynevezett Szervezői Bizottság /Organizačný výbor/ nem egy törvényesen megválasztott testület volt. A hangadó személyek, mint például Tomašula János, többnyire a szlovák nemzeti identitás alapján hozták meg döntéseiket, kiszolgálva ezzel az államhatalom elvárásait.

Számukra a Pozsonyi Evangélikus Teológia volt az elfogadhatóbb, de érzékelniük kellett, hogy lelkészi szolgálatra készülő többsége számára ez nem volt vonzó lehetőség – tette hozzá azzal, hogy voltak ugyan néhányan, akik Pozsonyban készültek a hivatásukra, de a negyvenes évek végére, valószínűleg lelkészi buzdításra, egyesek Prágában, a Comenius Teológiai Fakultáson kezdték meg tanulmányaikat.

„Levéltári kutatások alapján bizonyára megismerhető azon lelkészek neve, akik a lelkészképzés számára a prágai megoldást látták megfelelőnek. Talán nem tévedek, ha azt mondom, hogy ezen a lelkészek számára egyre inkább Varga Imre rimaszombati lelkipásztor volt az a személy, aki már a losonci teológián is tanított, s az egyházi törvényesség, lelkészképzés megnyugtató rendezését igyekezett megvalósítani” – hangsúlyozta Csoma László hozzátéve, hogy a megváltozott, s az egyház számára jelentősen megnehezült körülmények között ez nem kis feladat volt.

Megemlítette, hogy az első, Prágába beiratkozott magyar református teológusok között volt az érdekes életutat megjárt

Csoma László

A résztvevők egy csoportja, köztük Fazekas László és Fazekas Ágnes

Pándy Bertalan egykori csicseri lelképásztor és Kostyánszky Dániel is. Hozzátette, a teológusok többnyire kis falusi gyülekezetekből érkeztek, ahol olyan lelkészek szolgáltak, akik Sárospatakon, Pápán vagy Debrecenben végezték tanulmányaikat, aránylag szigorú felügye-

let mellett. „Prága viszont több százezres lakosú, világváros, ahol a kísértések megannyi formája teszi próbára a teológusok hitét. Emellett a cseh nyelven folyó oktatás jelentett komoly feladatot” – utalt a lelkési pályát választókra váró nehézségekre.

Majd emlékeztetett arra, hogy 1952-ben, amikor Varga Imrét püspökké választották, a Prágában tanuló diákok református előadót kaptak először Turnsky István, majd Csémy Lajos személyében. Az 50-es években és 60-as években pedig aránylag már szép számban tanulnak magyar és szlovák reformátusok a prágai teológián, mint mondta, többségük helytállt, s a hetvenes években tanulmányi eredményeiket illetően az évfolyamok középső és élmezőnyében végeznek.

„A Prágában tanuló magyar teológusok többsége minden nehézség és akadály ellenére élő hittel vállalta, hogy az elvilágiasodó társadalomban Isten igéjének hirdetőiként szolgálnak majd minden hátrányos megkülönböztetés, és a számottevő anyagi terhek ellenére is. Volt elég hitük, hogy legyőzzék a nyelvi akadályokat, a gyülekezetektől több száz kilométerre, kis kö-

A résztvevők egy csoportja, köztük Kassai Timea, Kassai Gyula, Csík György, Csík Mónika, Lévai Attila és Csoma László

Név szerint megemlítette azokat a cseh tanárokat, akiknek az előadásaiból sokat meríthettek: Amadeo Molnár, Smolík, Pokorný, Bič, Heller. Souček, Brož. Igaz volt, akivel alkalmasint nemzetiség sűrűlődségek is adódtak, mint Milan Opočensky, de az evangélium tanítása – Jóval győzd meg a rosszat! – ezekben a helyzetekben is egyértelmű segítséget jelentett – hangsúlyozta Csoma László megemlítve, hogy a nyolcvanas évek második felében Csémy professzor vezetésével létrejött egy kis munkacsoport a gyülekezeti élet felmérése, illetve annak elemzése céljából. A kiteljesedő műhelymunkát azonban hatalmi szóval állították le, de nem a teológia, hanem szlovákiai előjárók – tette hozzá, majd előadása végén kifejtette: A magyar teológusok prágai képzése erősítette hitünket, ismeretekben gazdagított és megerősített nemzeti helytállásunkban. Legyen érte Istené a dicsőség!

Cseh-magyar történelmi kapcsolatok

Lévai Attilának, a Selye János Egyetem Református Teológiai Kara dékánhelyettesének jutott az a feladat, hogy rövid előadás keretében református szemszögből mutassa be a cseh-magyar történelmi kapcsolatokat. Bevezetőjében elmondta, ez kedvenc kutatási témája volt Csémy Lajos professzornak is.

2021-2022 között öt alkalommal kereste fel, hogy egyfajta életinterjút készítsen vele, mivel egy 2014-es projekt keretében még nem akart élni ezzel a lehetőséggel, de életének utolsó másfél évében sikerült vele majd nyolc órányi tiszta hangfelvételt rögzíteni, amely 122 gépelt oldalt tett ki, s a tervek szerint a szerkesztett interjú egy emlékkötetben lát majd napvilágot. Felidézte, hogy a találkozások alkalmával nagyon sokat beszélgetett Csémy Lajossal tanári pályájáról, az életéről és kutatásairól.

Mint mondta, nagyon sok tudományos és kutatási támpont is megmaradt ezekben a beszélgetésekben, amelyek továbbgondolásra készítették. Az egyik ilyen a cseh-magyar református történelmi kapcsolatoknak a kérdése. Ez volt az, amelybe Csémy Lajos is alaposan beleásta magát, s amelynek kézzelfogható eredménye lett a Valesius és kora című monografikus tanulmánya.

Az emlékkonferencia résztvevői

zösségként, gyülekezetként éljék meg hitüket, istentiszteleteket, esti áhítatokat, bibliaórákat tartva” – fogalmazott Csoma László, majd pozitívként említette meg, hogy a magyar református teológushallgatók az évtizedek folyamán komoly ismeretekkel gazdagodhattak a cseh történelemből, megismerehették a cseh mentalitást, miközben a cseh diákok számára is lehetőség nyílt a magyar történelem, irodalom megismerésére.

Elmondta, mindezek pozitív hatását akkor mérte fel igazán, amikor 1978-79-ben ösztöndíjasként volt alkalma megismerni a magyarországi teológiai képzést és teológus közösséget. Ott sokak számára meglepetést jelentett, hogy nem anyanyelven tanulunk, de magyar beszédünk és magyarságtudatunk semmiben nem marad el az anyaországi magyarokétól, sőt.... – tette hozzá.

Jobból Csémy László és öccse, Csémy Miklós

„Amikor erről beszélgettünk, ő maga mondta el, valójában ő ezt másképp tervezte megírni, sokkal nagyobb terjedelemben, de nagyon sok anyaga nem került feldolgozásra, mivel a megadott 70 oldal nem léphette túl” – idézte fel Lévai Attila a professzorral való beszélgetés egy részletét, majd kitért arra, hogy a cseh-magyar történelmi kapcsolatok kutatásának a története számára sokkal érdekesebb, mint az elmúlt évszázadban megjelent írások cseh vagy a magyar szerzőktől, amelyekből példaként jó néhányat meg is említett a jelenlévőknek, illetve felsorolta azokat a teológushallgatókat, akik záródolgozatukban ezzel a témával foglalkozta.

A konferencia résztvevőit köszöntötte Jan Roskovec, a Károlyi Egyetem Evangélikus Teológiai Karának dékánja is. Ján

Štefan, a kar Rendszeres Teológiai Tanszékének a vezetője előadásában arra a kérdésre kereste a választ, hogy miként látja a kálvinistákat. Első ránézésre „feketén”! – ezzel a mondattal vezette be mondanivalóját, hiszen a liturgikus öltözetük szinte minden része fekete... Majd hét pontban összefoglalta a történeti reformátusság jellemzőit.

Többek között kiemelte, hogy az Ige áll életük és gondolkodásuk középpontjában, de mégsem fundamentalisták. Ezért állnak a realitások talaján, szemben a valóságtól elrugaszkodott idealizmussal. Tanításuk a forrásokig megy vissza, ezért keresztyén, nem csupán felekezeti. Ebből következik az ökumenikus nyitottságuk az öncélú konfesszionalizmussal szemben. Készek az inkulturációra, vagyis az evangélium átültetésére egy nemzet kultúrájába. Ebből fakad a humanista művelődés támogatása, igényes ápolása. Önkormányzatiságuk a demokrácia melegágya, szemben a direktív, netán zsarnoki berendezkedéssel, ezért képesek elhordozni a véleményükkel nem egyező

döntéseket. Ilyen értelemben – véleménye szerint – a kálvinista a legautentikusabb ember.

A holland származású, de már 35 éve Prágában élő Peter Morée, az Egyháztörténeti Tanszék adjunktusa pedig arra kereste a választ korabeli dokumentumokkal is alátámasztva, hogy miként élték meg a kommunizmus évtizedeit a Prágában tanuló magyar reformátusok, illetve az abban lévő folyamatok miként hatottak rájuk.

Csémy Lajos Emlékkonferencia a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház, a Kulturális és Közművelődési Központ, a Selye János Egyetem Református Teológiai Kara, a Calvin János Teológiai Akadémia közös szervezésében valósult meg, együttműködve a Csehtestvér Evangélikus Egyházzal és a Károly Egyetem Evangélikus Teológiai Karával.

Iski Ibolya

Fotó: Molnár Sándor

Kajtor Mária: a humor is a lélek fegyvere

Az élet néha nagyon tragikus tud lenni, de bármi történjék is, humorral könnyebb elviselni, mondja Kajtor Mária, aki szerint manapság nagyon hiányzik a mindennapokból a vigasztaló szó, jó kedvre deríteni azt, aki valami miatt szomorú. A nyugalmazott nagyváradi óvodapedagógus derűs élet-szemlélete, csengő-bongó nevetése másokat is magával sodor és jókedvre derít.

Sok közösségi oldalon a káosz, az anarchia, az álhírek, a magamutogatás tarka egyvelege jön szembe velünk. Az Ön oldala ellenben tudatosságot takar és harmóniát, derűt áraszt. Gondosan válogatott képek, versek, idézetek, amelyek társaságában jólesik megpihenni pár percre, egy-egy nap forgatagában. Mások is így látják?

Nagyon személyes dolgokat nem osztok meg, mert a magánélet, az csak rám tartozik. A fényképeket sem szeretem közkincsé tenni, ugyanilyen okból. Mégis azért nyilvános az oldalam, mert egy bölcs gondolat, vagy egy szép táj, ami engem felüdít, örülök, ha másoknak is tetszik.

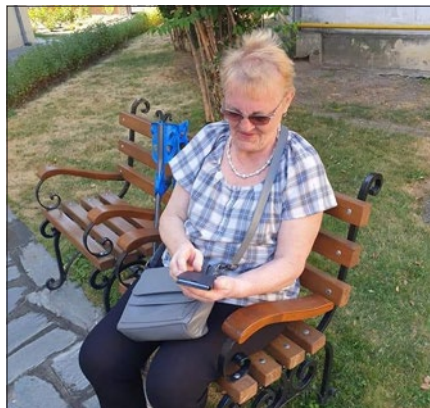
Tizennégy éve már, hogy nyugdíjba ment, a nagyváradi Szent Orsolya óvodából. Egy óvó néni mindig óvó néni marad?

A korán kelés és az oktatási rendszer merevsége nem hiányzik. A sok gyerek hiányozna, ha nem lenne hat unokám. Sokat kézműveskedünk, kirándulunk, énekelünk és amennyire lehet, vidámak vagyunk. A legkisebb, nyolc éves Zselyke

kívánsága nemrég egy kiadós párnacsata volt. Mindemellett a legfőbb irányelvem, a következetesség sem marad le.

A város egyik különleges pontján lakik, ahonnan nagyon jól belátható a környék. Miért szeret ott élni?

Pontosan tíz éve költöztünk ide. A menyemmel jártuk az eladó házakat. És amikor beléptünk a kapun, egymásra néztünk és egyszerre mondtuk: ez kell

nekünk! A kilátás önmagáért beszél. Azután a tiszta levegő, amit itt még a kipufogó gáz sem szennyez. Na és a csend, amit csak a madarak éneke színezh néha. Harminchét évi tömbház-élet után ez egy csodálatos hely.

Sokat fotóz is. Milyen pillanatokat igyekszik megörökíteni?

Mindent, ami megmozgatja a fantáziámat, mindent, amit szépségnek találok. Engem is felüdít egy-egy szép fotó vagy festmény, hátha másnak is tetszik.

Lapszámunk témája a gyümölcs-termés. Mi az Ön titka, hogyan lehet gyümölcsöző életet élni idős korban?

Mit tanácsol a kortársainak, akik nem találják önmagukat?

Van olyan ismerősöm, aki nem mert elmenni nyugdíjba, mert félt, hogy unatkozni fog. Nos, én ezt a fogalmat nem ismerem. Az aktív élet a tartalmas évek titka, és nem csak szerintem. A teljesség igénye nélkül egy pár dolog, ami az én napjaimat mozgalmassá teszi: sütés, legújabbban a mézeskalács díszítés; főzés, vasalás, varrás, ezen belül a foltvarrás; horgolás (amigurumi), olvasás, színház, utazás, egy kiadós beszélgetés a barátokkal, egy jó film (nem a tévében). Még folytathatnám, de a lényeg, hogy mindezt szívesen teszem. Legutóbb a Temesvár Európa kulturális fővárosa megnyitóján voltam. A főtéren a Duchamp pilót (emlékdaruk akrobaták, különböző színekben megvilágítva) bemutatóját várva, egy heavy metál koncertet hallgattunk végig a barátnőmmel. (nevet)

Ma is sokan küszködnek a román nyelv elsajátításával. Úgy hírlik azonban, hogy Önnek van egy hatékony módszere erre...

Hogy egy közhellyel kezdjem: ahány nyelv, annyi ember. A román nyelv pedig az állam nyelve, amelyben élünk, teljesen kötelező. A hatékony módszer első pontja, hogy a gyereket becsempésszük egy korban hozzáillő román gyerekközegbe. Szomszéd gyerek, játszótér, akár román rajzfilm, később gyerektábor stb. Majd, ha már tud olvasni, háziolvasmány csak románul, fordítás szótárral, és igen minél többet beszélni vele románul.

Mi a véleménye, milyen irányba halad az életünk? Mire helyezzük a hang-

súlyt manapság és mi az, ami emiatt kimarad a mindennapokból?

Szerintem az ember élete nagyjából arra halad, amerre kormányozza. Az ember hoz rossz döntést az életében, de a legrosszabb döntés az, ha nem hoz döntést, csak sodródik. Aki merészen áll az élethez, tartalmas életet él. Ez a kérdés egy kicsit megfogott. Szerintem, ami nagyon hiányzik a mindennapokból az az emberek megsegítése. És itt nem csak feltétlenül anyagiakra gondolok. Egy vigasztaló szó annak, akinek arra van szüksége. Jó kedvre deríteni azt, aki valami miatt szomorú. És mindenbe meglátni a derűt. Egy barátnőm, akit nemrég műtöttek tizennegedszer a gerincével pár napja közölte, hogy egész jól van. Azt latolgattuk, hogy benevezünk egy félmaratonra. (nevet) A problémákat jókedvvel könnyebb túlélni. Van úgy, hogy valaki nagyon törődik a másikkal. Azt hiszem, ezt hívják szeretetnek, mondta Micimackó.

A közösségi oldaláról elcsentem egy napkezdő receptet. Ön hogyan tud kiegyensúlyozott, derűs maradni? Ez személyiség kérdése, vagy ahogy mondani szokták, fejben dől el?

Egy idézzel kezdem a választ. Ha esik az eső boldog vagyok, mert ha nem lennék boldog, akkor is esne. (Dominic Fritz, Temesvár polgármestere). A humor is a lélek fegyvere. Mert a nevetés nem sok dolgon változtat, csak a hétköznapiink minőségén. Az élet néha nagyon tragikus tud lenni, én is kivettem már belőle a részem. De bármi történjék is, humorral könnyebb elviselni. És a végére is idézném Hofi Gézát. A humorérzékeny senkitől sem lehet adó formájában levonni! Ez lehet az egyetlen magántulajdon, amit senkitől sem vehetnek el.

Mit üzen azoknak az embereknek, akik most fiatalok, középkorúak és sokszor, a napi hajtásban nem találják önmagukat, nyugalmukat, az élet pedig könnyörtelenül telik és vannak meg-

ismételhetetlen pillanatok...

Az élet törekény, akár az öröm. Minden pillanat elmúlik és soha vissza nem hozható. A percek a fogyó idő teszi értékessé.

Miért adott hálát legutóbb?

A családom és barátaim egészségéért.

Fábián Tibor

Kajtor Mária közösségi oldaláról:

Hajnali recept

Minden reggel készítendő:

2 dl türelem

1 csésze jóság

4 kanál jóakarát

1 csipet reménység

1 adag hit

2 maroknyi tolerancia

1 adag okosság

1 adag jókedv

A tetejét hintsd meg jóindulattal,

hagyd összeérni és lesz egy jó napod!

„Hass, alkoss, gyarapíts...”

Petrovics Elek (Deregyő, 1873. augusztus 10. – Budapest, 1945. július 20.) művészettörténész, művészeti író, az MTA tagja. A Szépművészeti Múzeum igazgatója.

Meglepetéssel olvastam évekkel ezelőtt, hogy Deregyőn született a Magyar Szépművészeti Múzeum 1914-1935 közötti igazgatója Petrovics Elek. Ilyen családnévvel nem találkoztam itteni szolgálatom idején. Talán napirendre is tértem volna mindezek felett, ha májusban nem hív fel a Szépművészeti Mú-

zeum munkatársa, Szűcs György művészettörténész, esetleges Petrovics emlékek után érdeklődve, mivel Petrovics Elek 1873 augusztus 10-én született, aminek 150 éves évfordulójáról konferenciával és egy kiadvány készítésével szeretne megemlékezni az intézmény. Sajnos, csak annyiban tudtam segíteni, hogy a család ismert községünk legidősebb lakosai között, s hogy a régi temető szanálását követően egy családtag sírkövét az új temetőben helyezték el. Szűcs György kutató munkája több eredménnyel járt. Ennek alapján ismertté vált, hogy Petrovics Elek nagyapja és édesapja is jószágigazgató volt Lónyay Gábor birtokán. Gyermekeik mellett az Abarán született Szabó Kálmán volt házi tanító. Az ifjú Petrovics Elek Kassán, a premontrei főgimnázium diákja 1883-tól, majd 1891-től Budapesten, a jogi karon végzi tanulmányait.

A belügyminisztérium tisztviselője 1896-ban, majd Majovszky Pál javaslatára 1914-ben őt nevezik ki a Szépművészeti Múzeum igazgatójának, 1921-től főigazgatójának. Mint intézményvezetőről, művészeti szakemberről a legnagyobb elismeréssel szólnak a források. Majovszky Pállal együtt sokat tettek a 20. századi modern festészeti irányzatok, a nagybányai művésztelep képzőművészeinek, köztük Ferenczy Károly életművének elismertetéséért. Petrovics Elek széles látókörű, haladó szellemű művészettörténész és műkritikus volt. 1924-ben beválasztották

a Magyar Tudományos Akadémia levelező-, majd 1941-ben rendes tagjai sorába.

A Kerepesi temetőben, a Kossuth-mauzóleum közelében helyezték örök nyugalomra, 1974-ben exhumálták, s át helyezték a 34-es parcellába, azóta ott nyugszik. Leszármazottai nem lévén, 2006-ban a Szépművészeti Múzeum állítatott új síremléket számára.

Nagyszülei, édesapja és fiatalon elhunyt bátyja Géza, Deregyőn vannak eltemetve. Édesanyja a családtagok halálát követően Budapestre költözött.

A mai Deregyő lakosai előtt is jó megismertetni, hogy a valaha szebb napokat megélt községben országos hírnű, elismert tudósok, politikusok születtek, s tudásukkal a nemzet gyarapodásának hű munkásai voltak.

Csoma L.

Rippl-Rónai József: Petrovics Elek és Meller Simon

Emlékezz vissza....

XIII. rész

Egy ilyen utazás sikeréhez feltétlenül szükséges a szálláshelyek bebiztosítása, amit ma már az internet segítségével aránylag könnyen megtehetünk, de 1978-ban ez szinte reménytelen feladatnak tűnt. Énekeskönyvünk 264. Számú dicsérete azonban így hangzik: „Áldjad Őt, mert az Úr mindent oly szépen intézett!” Szállá-

sunk Svájcban biztosított volt, mivel Pándy Árpád édesapja a hatvanas évek végén ösztöndíjasként egy évet Bernben töltött, s jó személyes kapcsolatai voltak. Kérdés volt Ausztria és Olaszország. De „az Úr mindent oly szépen intézett. Ebben az évben került megrendezésre a Keresztény Békekonferencia ötödik nagygyűlése Prágában június 22. és 29. között. Az egyetem di-

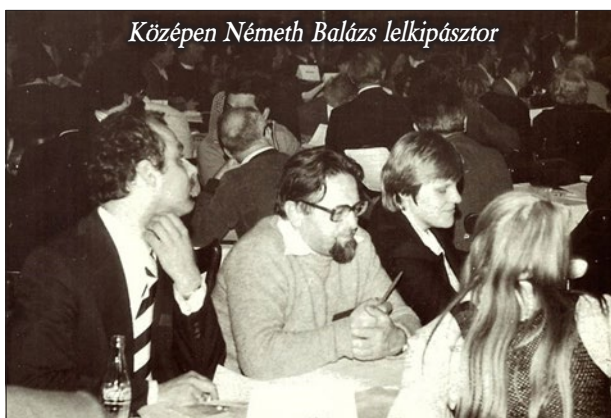
ákjai között önkénteseket kerestek, akik megfelelő nyelvismerettel rendelkeznek, s vállalják hogy a megvalósításban részt vesznek. A magyar diákok közül Tóth Mihály és én kerültünk a munkacsoportba. A résztvevők száma 600 fölött volt 34 országból. Ausztráliától Kanadáig minden földrészről érkeztek lelkészek, egyházi tisztségviselők. Maga a Keresztény Békekonferencia a „szocialista béke táborban” létrehozott, egyházi szervezet volt, melynek feladata volt a vasfüggöny mögött élő egyházak „szabad” működésének propagálása. A kommunista kezdeményezésre létrejött szervezet alapítója és első vezetője J.L. Hromádka, a teológiai fakultásunk dékánja volt, Prága székhellyel, a Jungmann utca 9. számú épületében, a fakultásunk fölötti két emeleten. Elnöke orosz metropolita, főtáskára Dr. Tóth Károly volt, későbbi dunamelléki református püspök. Az anyagi háttérrel a kommunista rendszer biztosította nagy részben. A keleti tömbben élő egyházak kivétel nélkül képviseltették magukat, egyházi vezetők érkeztek Afrikából is szép számmal, de Amerikából és Ausztráliából is voltak egyházi személyiségek. Tőlük megtudtuk, hogy tisztában voltak e szervezet háttérével, viszont jó lehetőséget láttak személyes kapcsolatteremtésre, s a látszat mögötti valóság megismerésére. Volt olyan lelkész is, akinek elődei Prágában éltek, s azért jött erre a konferenciára, hogy a családi gyökereket megismerje. Ernst Fengler, akkori Dösselndorf-Gerresheimi lelkésszel máig tartom a kapcsolatot. Az is vitathatatlan, hogy a nyugatról érkezettek között voltak olyanok is, akik baloldali beállítottságúak voltak, komolyan gondolták, hogy a kommunista eszmék valóban az emberek javát szolgálják. Ilyen volt a Hollandiából érkezett ösztöndíjas teológus is, akinek az édesapja bankár volt, s ő megundorodva a „kapitalizmustól”, Prágába jött ösztöndíjasként. Egy év itt tar-

tózkodás után kiábrándultan tért haza, mondva: „valami van, de nem az igazi!”

Feladatunk ezen a konferencián az írott anyagok szétosztása, a vendégek kalauzolása, s egyéb segítő szolgálat. Volt időnk megkeresni és megismerni a magyar református egyháztestekből érkező képviselőket, hisz Jugoszlávia, Ausztria, Románia, Magyarország egyházi vezetői mellett, először utazhatott külföldre a pár hónappal korábban megválasztott kárpátaljai magyar református püspök, Forgon Pál és titkára, Stefán Miklós. Ausztriából Németh Balázs, bécsi lelkész volt jelen, akinek rokoni szálai Kisgésésbe vezettek. A napi feladatok elvégzése mellett, igyekeztünk megszervezni a magyar református egyházi vezetők közös fényképének elkészítését. Bár minden jelenlővel beszélünk, bizonyos tartózkodást tapasztaltunk. Ma mi

Balról jobbra Kürti László, Varga Imre, Tóth Károly, Hodosy Imre és hitvese, Forgon Pál, Stefán Miklós, Papp László

Középen Németh Balázs lelképásztor

sem lenne egyszerűbb, hisz mindannyian egy helységben tartózkodtak, két perc alatt megoldható egy ilyen felvétel elkészítése. De akkor! A „szocialista szabadság” légkörében már-már megoldhatatlan feladatnak tűnt. Ekkor Tóth Mihállyal Dr. Varga Imréhez egyházunk akkori püspökéhez fordultunk, s jellemzően, villamoson utazva kértük, legyen a segítségünk. Így készülhetett el az a fénykép, ahol a jelenlő magyar református püspökök együtt láthatók. Váratlan feladat is adódott. A USA-ban megjelenő Christian Science Monitor cseh származású kiküldött tudósítója beutazhatott az országba, de nem ismerték el hivatalos újságírói mivoltát (akkreditáció), s Prága egyetlen szállodájában sem talált szállást. Így a V jirchárich 13-ban levő kollégiumunkban szállásoltuk el, s igyekeztünk számára írásos anyagot biztosítani tudósításai megírásához.

A bécsi lelkésszel, Németh Balázssal folytatott beszélgetés során megemlítettem tervezett utazásunkat, s hogy szállásunk biztosítása nem megoldott. Készségesen segített. Bécsben egy diákokthonban lakhattunk, s Olaszországi szállás ügyében is az ő ismerőse Valdo Benecci, milánói valdens lelkész segített. Szállást Milánóban, Torre Pelicában és Velencében rendezett el számunkra a valdens központokban. Így ismerkedhettünk meg Paolo Ricával, a római valdens egyetem professzorával is. A konferencia világába csöppentem, de Isten emberi kapcsolatokkal, személyes barátságokkal ajándékozott meg, s azzal a felismeréssel, hogy lehetnek előítéletek, bizonytalanságok, de Ő „mindent szépen intézett! Sasszárnynon hordozott, vezérelt, bajodban védett. Nagy irgalmát naponként tölti ki rád: Áldását mindenben érzed.”

CsL

- Folytatás következik -

Addig óvd, amíg a tiéd

“Azt érzem, sokkal többet kellett volna a gyermekeimmel lennem”, vallja az ismert színésznő, a vele folytatott beszélgetésben.

Többet kellett volna... Milyen sokszor érezzük ezt. Utólag. Amikor már nem térnek vissza a lehetőségek. Nincs visszaút. Nincs újratervezés. Csak a megbánás marad. Az elszalasztott lehetőségek. A késő bánat szomorkás érzése. Amely betérít, elkísér, éveken, évtizedeken át.

Megfigyeltük-e már, hogy életünk rohanásában, könnyű szívvel magunk mögött hagyjuk a soha vissza nem térő lehetőségeket? Mindig csak a megfelelő-si kényszer súlyát hordozzuk, mindig arra figyelünk, ki mit mond, hogyan véleményezi életünket, lépéseinket, döntéseinket. Már-már összeroskadunk, de még mindig arra fókuszál az életünk, mit mondanak mások?

Pedig mindig értékesebb az, mit mond a család, a szülő, a házastárs, a gyermek... A mellettünk álló. Mit várnak tőlünk ők, a velünk élők? Mit gon-

dolnak, mit kérnek? Hiszen végső soron ez a legfontosabb. Bármilyen más vélemény csak jön és megy.

Egy ismert missziós lelkipásztorral beszélgettem, néhány éve. Nagyon megragadtak őszinte, önkritikus mondatai az elszalasztott lehetőségekről. Ifjúsági lelkész volt, négy kicsi gyermekkel, ő pedig évente 150-160 napot is távol volt táborokban, gyülekezeti alkalmakon. Szomorúan vallotta meg, hogy miközben pezsgett az élete a számos szolgálati lehetőségtől, kimaradt a gyermekei életének egy részéből.

És ezeket az időket már nem lehet pótolni. A már lassan középkorú gyermekeinek az édesanyjukkal ma is szorosabb a kapcsolatuk. Az elvesztegetett lehetőségek nem térnek vissza. A tanulságot ő maga vonta le: “Isten nem azt várja tőlünk, hogy a szolgálat miatt ne gondoskodjunk gyermekeinkről és feleségünkéről. Családunk legalább olyan fontos kell legyen, mint a gyülekezet.”

Sok lánglelkű prófétának van megkeseredett, depressziós, elhanyagolt fe-

lesége; tengődő, figyelem- és szeretethiánytól szenvedő papgyermek. És ez oly sok mindent megkérdőjelez.

Megszoktuk, hogy a tisztségek, bársonyszékek mágnesként húznak magukhoz, sokszor úgy gondoljuk, nélkülünk semmi sem fog menni. Ha mi nem vagyunk, összedől az egész. Ennek a legtöbbször a család a fő vesztese. A gyermek és a házastárs húzza a rövidebbet. Ők az áldozatok, a csendes szenvedők. Akik el kell fogadják, hogy apa soha nincs itthon, soha nincs velünk, mert ő a fontos ember, a láthatatlan apa...

Közben eltelnek az évek és a gyermek lassan kirepül. Az elvesztegetett évek pedig nem térnek már vissza. Csak a folyamatos hiány érzése marad velünk. A tisztségek elmúlnak, az idő lepe-reg, mi pedig túl későn döbbenünk rá, hogy nincs újratervezés. Nincs új esély. Ami kihullt a kezeink közül, az már soha nem lesz a miénk. Ezért hát addig óvd, amíg a tiéd!

Fábián Tibor

Izrael – Ország? Nemzet? Gyülekezet?

Izrael Istene nem csak egy ország istensége

Ennek legismertebb bizonyítéka Jónás története. A próféta úgy gondolta, hogy Izrael Istenének hatásköre csak Izraelre vonatkozik, ezért el lehet futni előle. Mivel egy területi istenség, úgy Izraelt elhagyva, már nem kell számolnia hatalmával. Külföldre menekülve, megtagadta az Istentől kapott küldetését is, azaz, Isten hatalmát megismertetni a Niniveikkel. Vannak, akik úgy vélik, Jónás félt, hogy az idegenek hamarabb megtérnek, mint a választott nép. Abban az időben minden népnek megvolt a maga nemzeti istensége, amelynek országos hatáskört tulajdonítottak. Moáb földjén Kemós volt a legfőbb istenség. Libanonban a Sidón város istensége, Astarte volt a legnagyobb. Az ammoniták istene Milkom volt, s a filiszteusok istene Dágon, akinek a gázai területen, Asdódban volt a temploma. Izrael földjének ura Adonaj (Jehova) volt, aki Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak Istene. Ennek az időszaknak a gondolkodásába ad betekintést az 5 Mó-

zes 32. rész 9. vers, ahol ezt olvashatjuk: „Mert az Úr része az ő népe, Jákób a ki-mért öröksége.” Jákóbnak Isten az Izrael nevet adja. Ez a vers úgy értelmezhető, hogy az ősatyák Istene csak Izraelben uralkodik. Valószínűsíthetjük, hogy Jónás próféta is így értelmezte, és ez ad ma-

gyarázatot magatartására. Felfogása szerint, amíg Izrael földjén tartózkodik, addig Isten szeme előtt van. Mihelyst átlépi az ország határát és messze vitorlázik, nem lesz Isten hatáskörében. „El is indult Jónás, de azért, hogy Tarsisba me-

neküljön az Úr színe elől.” A 139. Zsoltár mégis így fogalmaz: „Hova menjek lelked elől? Orcád elől hová fussak?” Jónás könyve azért van a Bibliában, hogy egyértelművé tegye, hamis elképzelés Istent csak egy ország, egy nép Istenként elfogadni. A vihar, a nagy hal, a forróság, a bókör, a féreg – mind azt bizonyítják, hogy Isten az ország határain túl is hatalommal bír, akár a tengeren, akár idegen országban. Ninive az egyetlen város a Bibliában, amelynek lakói sikerrel kerültek el Isten büntetését. „Amikor Isten látta, amit tettek, és hogy megtértek a rossz útról, megbánta Isten, hogy veszedelmbe akarta dönteni őket, és nem tette meg.” Figyelemre méltó, hogy ez egy pogány városnak sikerült, s nem egy izraeli városnak.

Nemzedékeken keresztül Izrael gyűlöllői és keresztyén teológusok is arra használták fel Ninive történetét, hogy a zsidó népet kritizálják. Az Újszövetség összehasonlítja Jónást és Jézust. „Mert

amiképpen Jónás jellé vált a Niniveiek számára, úgy lesz az Emberfia is jellé ennek a nemzedéknek. ...A ninivei férfiak feltámadnak ezzel a nemzedékkel, és elítélik, mert ők megtértek Jónás prédikálására, de íme itt nagyobb van Jónásnál.” Ez volt az antiszemitizmus kiindulópontja, aminek alapján a keresztyének érvénytelennek hirdették az Isten és a zsidó nép közötti szövetséget. A rabbik megpróbálták bibliaértelmezésükkel ezt megváltoztatni, például azt magyarázták, hogy a Niniveiek igazából nem tértek meg. Simeon Ben Lakisch (200-275), galileai rabbi remélte, hogy a zsidóellenesség

a keresztyén körökben majd visszaszorul. Jónás könyve azonban egyértelmű kijelentés Ninive megtéréséről. De fel kell tennünk egy másik kérdést is: Van még a Földön olyan nép, amelynek szent könyve egy idegen és ellenséges népet dicsér, és megmenekülésének lehetőségéről tudósít? Lehet, hogy Jónás azért fut el, mert Istennel nem akar egy pogány nép javára szolgálni. A próféta ismerte saját népét és félt, hogy szolgálatával saját népe ellen fordul. Gondolt rá, hogy a pogányok hamarabb megtérnek, mint Izrael népe? A Biblia gyakran említi a választott nép keménynyakúságát és csök-

nyösségét, ami miatt sokszor érdemelte ki Isten haragját. Isten egy másik népet akar kiválasztani? Nem. Isten mindezek ellenére hű marad, még akkor is, ahogy a próféták szerint a nép, Isten iránti hűtlenkedései miatt gyakran paráznának nevezhető. Izrael ellenségei hiába álmodoznak a szövetség megszűnéséről, ez soha nem történt meg. Isten nem helyhez kötött, hanem az 1 Korintus 3,16 szerint: „Nem tudjátok, hogy ti Isten temploma vagytok, és az Isten Lelke bennetek lakik?”

Aviel Schneider, Israel Heute
Fordította Csoma László

A Kárpát-medence reformátussága

Rimaszombatban találkoznak a református középiskolák

Ünnepi istentisztelettel kezdődött a Kárpát-medencei Református Középiskolák XXVI. Találkozója Rimaszombatban.

Géresi Róbert püspök a Zsolt 46,9 verse – „Jöjjetek, lássátok az Úr tetteit, aki bámulatos dolgokat művel a földön” – alapján hirdette isten ígését, amely a találkozó idején jelszója is.

Dr. Papp Kornél az Országos Református Tanáregyesület elnöke köszöntötte a 33 intézményből érkezett mintegy 150 résztvevőt.

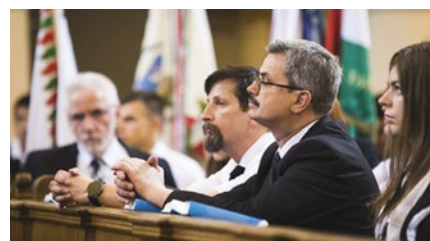
Molnárné Pelle Beáta a rimaszombati Református Oktatási Központ igazgatója

a házigazda nevében köszöntötte a vendégeket, és kifejezte azon reménységét, hogy az együtt töltött négy napon lehetőségük lesz Isten csodálatos teremtő munkájának és gondviselésének megtapasztalására.

A Tompa Mihály Református Gimnázium 2002 után immár második alkalommal fogadhatta a Kárpát-medence magyar református középiskoláinak küldöttségeit.

Az idején találkozó közös programjai során a házigazdák szeretnék bemutatni Rimaszombat és Gömör-Kishont vármegye történetének és természeti szépségeinek egy-egy részletét. Az idén emlékezünk meg Petőfi Sándor és Andrassy Gyula születésének kétszázadik évfordulójáról. A bicentenáriumhoz kapcsolódva a résztvevők megismerhetik Petőfi Sándor gömöri és nógrádi kapcsolatait, valamint az Andrassy családnak a megye életében betöltött szerepét.

Pénteki nap folyamán Mikos Tamás beosztott lelkész áhítata után Kerepesi Igor a Gömör-Kishonti Múzeum munkatársa Andrassy Gyula születésének bicentenáriuma alkalmából tart előadást. Ezt követően Dr. B. Kovács István gömörológus és Dr. Kerényi Éva a Gömör-Kis-

honti Múzeum igazgatója városi sétára és múzeumlátogatásra invitálja a résztvevőket. Délután Dr. Gaál Lajos és Dr. Hisznyan Géza előadásában 1867-i Rimaszombatba kalauzolják a résztvevőket, amikor is a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók XII. Vándorgyűlését tartották városunkban.

Gömör-Kishont vármegye természeti szépségeit a résztvevők szombaton két tanulmányúton csodálhatják meg. Míg az egyik csoport a Murány – Garamfő – Szt. racena – Oláhpatak – Várhosszúrét útvonalon halad, a másik csoport Betlér – Gömszög – Rozsnyó és Várhosszúrét nevezetességeit tekinti meg.

Vasárnap a református templomban 10.00 órakor kezdődik az istentisztelet, amely egyben a találkozó záró istentisztelete is.

rirek.sk
fotó: Szarvas László

Elhívtalak az igazságért

Sejtettem, hogy üzeni szeretne az Úr, és kis nyomást is gyakorol rám, de mindig az volt a válaszom, hogy mentsem meg ettől, mert ezt nem szeretném. De ő nem engedett, a szívem mélyén pedig tudtam, teljesítenem kell az akaratát – mondja Harangozó László, a Szerbiai Református Keresztyén Egyház május végén megválasztott püspöke. Az egyházfő első feladatai között rendezné az egyház kapcsolatát a lelkipásztorokkal, tisztázná a gyülekezetek jogállását, és lelki megerősödést remél.

Hogy érzi magát?

Egészségileg jól, de egy kicsit leterhelve. Sokkal több adminisztratív feladat szakadt a nyakamba, mint amennyit sejtettem. Tudtam, lesznek harcok és küzdelmek, de nem számítottam ennyi „száraz dologra”, amellyel foglalkozni kell. Sűrűbbek lettek a hétköznapiak. Már megértem Ágoston Sándort, az első délvidéki püspökünket is, aki az egyik levelében azt írta: bánja és sajnálja, hogy a gyülekezete megszenvedte azt, hogy ő lett az egyházvezető, mert már kezdetben sem tudott úgy figyelni a gyülekezetére, mint korábban. Ez is nagy próbatétel.

A szabadkai gyülekezetet, ahol ön szolgál, váratlanul érte püspökké választása?

Igen is, meg nem is. A szabadkai reformátusok egy része már régóta mondogatta, hogy engem kellene jelölni, de sokáig ellenálltam, nem vagyok előretörő, másokat legázoló típus. Majd miután elfogadtam a jelölést, és meg is választottak, voltak a gyülekezetünkben, akik nagyon meglepődtek.

Őn az első püspök a családban?

És az első lelkész is, édesapám presbiter volt Bácsfeketehelyen. Családunkban

akkor lett személyessé a hit, és azután váltunk nagy ünnepeken templomba járó családból a gyülekezet élő részévé, miután tízéves koromban egy májbetegség miatt kórházba kerültem. Nagymamám korábban is beszélt Istenről, imádságokat tanított, de élő hitünk csak onnantól kezdve lett. A májam azóta is érzékeny, 2021-ben a Covid miatt kerültem kórházba, a betegség a májamat is megtámadta, akkor ismét élet-halál között voltam. Amikor bevittek, a 118. zsoltár szavai jártak a fejemben: „Nem halok meg, hanem élek, és hirdetem az Úr tetteit!” A kórházi ágyon sokszor éreztem,

utalt. Ráadásul abban az évben az érettségi elhúzódtott, és szeptemberben már nem is lett volna lehetőségem másik teológiára felvételizni. Érdekesség még, hogy én voltam az első, akinek felvételiznie kellett Kolozsvárra, mert előtte a délvidékieket felvételi vizsga nélkül fogadta a teológia. Egyáltalán nem bántam meg, hogy elfogadtam Isten vezetését, mert nagyon jó közösségbe kerültem.

A teológia elvégzése után nem gondolt arra, hogy szülőföldjét hátrahagyva esetleg az anyaországban keressen boldogulást?

Hogy végleg, arra sosem. A délszláv háború végén, amikor a NATO 1999-ben bombázni kezdte Szerbiát, nem jöhettünk haza Kolozsvárról. Magyarországra mentem legációba, Kunhegyes fogadott be. Az a gyülekezet lényegében az én falum kibocsátó közössége, mert Bánfeketehely első lakói annak idején Kunhegyesről és a környező alföldi településekről érkező reformátusok voltak. Annak az évnek

a pünkösdjén Újszegeden szolgáltam. Ezek mind meghatározó élményeknek bizonyultak. Lelkeszi szolgálatom kezdetén valóban volt olyan időszak, amikor megfordult a fejemben, és el is mentem Magyarországra, viszont mindvégig nyugtalanságot éreztem a szívemben, nem adott békét az a periódus. Szinte kényszerítve éreztem magam, hogy visszajöjjelek. Istennek a terve az volt, hogy itt kell lennem, itt kell szolgálnom.

Hogyan alakult a délvidéki szolgálata?

Sorkatonasággal kezdődött, majd a saját falumban, Bácsfeketehelyen folytatódtott. Tíz évig szolgáltam ott Csete Szeimesi István püspök mellett, először beosztott lelkészként, majd segédlelkész, aztán társlelkész lettem. 2013-ban meghívott a szabadkai gyülekezet, de úgy

Harangozó László
Fotó: Sebestyén László

hogy Isten ott van velem, még abban a pillanatban is, amikor úgy tűnt, vége az életemnek.

Kolozsváron járt teológiára. Egy korábbi interjúban azt nyilatkozta, minden jel arra mutatott, hogy oda kell jelentkeznie.

Hódosi Imre püspök szárnyai alatt nevelkedtem. Ő szintén Kolozsvárott végzett. Generációjában, 1945 előtt minden délvidéki lelkész oda járt, ez hagyomány volt nálunk, de kolozsvári volt a Hódosi püspök mellett szolgáló segédlelkész is. A „merre tovább?” kérdést imádságban Isten elé vittem, miután elhívott. Ezt követően valóban minden jel arra mutatott, hogy Kolozsvárra vezet majd az utam. Onnan kaptam először ismertető anyagot is, és közben éreztem a szívemben, hogy Isten ott akar látni, az igei vezetés is erre

éreztem, Isten más feladatot szán nekem. A szívemnek és a lelkemnek is kellett egy kis megbékélés és nyugalom, ezért a város helyett a szórványt választottam, Verbászt és a hozzá tartozó hét szórványgyülekezetet. Ez volt az első önálló szolgálati helyem. Három év után újra meghívott a szabadkai gyülekezet. Ekkor már békeségem volt abban, hogy oda hív Isten, és el is fogadtam a szolgálatot.

Említette, Hódosi Imre püspök szárnyai alatt nevelkedett, és Csete Szemesi István mellett szolgált. Menynyit tanult tőlük az egyházvezetői hivatásról?

Rengeteget, nagy hatással voltak rám mindketten. Amíg Bácsfeketehegyen szolgáltam – akárcsak az említett két elődöm –, fiatal lelkészársak többször kérdezték: „Na, akkor te is püspök akarsz lenni?” Én pedig mindig azt mondtam, nem, mert látom, hogy milyen küzdelmekkel jár ez, s hogy ők csak a címet meg a tisztséget látják. Óriási teher. Hódosi Imrének a '90-es években kellett helytállnia a feszült, háborús időszakban. Láttam a viselkedésüket, hogyan kell viszonyulni a kisebb gyülekezetekhez és a lelkészársakhoz, de láttam és tanulhattam a hibáikból is. Ez szerintem sokat jelent.

A Kolozsvárra kerüléséhez hasonlóan mutattak-e jelek arra, hogy Isten püspöki teendőkkal bízna meg önt?

Többször eszembe jut a Timóteusnak írt levélben olvasható igeszakasz: „Ha valaki püspökséget kíván, jó dolgot kíván.” Sejtettem, üzeni szeretne az Úr, és kis nyomást is gyakorol rám, de mindig az volt a válaszom: mentsen meg ettől, mert ezt nem szeretném. De ő nem engedett, a szívem mélyén pedig tudtam, hogy teljesítenem kell az akaratát.

Sejti-e már, milyen feladatok várnak önre?

Az első, hogy rendbe kell tenni az adminisztrációt. Például a gyülekezeteink felének nincs adószáma. Fel kell mérnünk a vagyoni helyzetüket, mert most azt sem tudjuk, pontosan mivel rendelkezünk. Az első zsinati ülésünkön, Hertelendyfalván már tárgyaltuk ez utóbbi kérdést, de a maratoni hosszúságú tanácskozáson sem sikerült a végére érniük. Jobb kapcsolatot kell kiépítenünk a lelkipásztorokkal, mert úgy érzem, megromlott. Rádásul lelkészhiányban is szenvedünk: tizenkét lelkészünk volt, most már csak nyolcan vagyunk. Öröm-

hír, hogy Sárospatakról hamarosan hazatér és segédlelkészként szolgálatba áll egy lelkészársunk, illetve Horvátországból is érkezik egy, de még így is nagy a hiány. Újra kell építeni a gyülekezeti kapcsolatokat is, látogatni őket, oldani a feszültséget és rendezni a konfliktusokat. Ezt már el is kezdtük, és jó tapasztalataink, pozitív visszajelzéseink vannak. Nemrég egy nőszövetségi találkozónkon a házigazda gyülekezetből többen odajöttek hozzám, és kérték, jöjjünk majd el újra, mert a látogatásunk azt az érzést adta nekik, hogy igenis törődik az egyház velük, és számukra ez mennyire fontos. Az adminisztráció mellett a lelkiséget is elhanyagoltuk, e tekintetben is meg kell újulnunk és erősödnünk. A többi református egyházkerülettel való kapcsolataink szintén megerősítésre szorulnak.

Mit tehet egy püspök a lelkészhiány csökkentésére?

Kérhet például Magyarországról lelkipásztorokat, de ott is ilyen hiánnyal küzdenek, ezért a hatodéves, valamint lelkészvizsgát még nem tett, végzett teológusokat igyekeznünk kikérni, valamint saját fiataljainkat is buzdítani, terelgetni a lelkipásztori hivatás felé. Meghatározónak tartom az ifjúsági munkát. Annak idején voltam ifjúsági lelkész, szerintem Szabadkán is értünk el ebben eredményeket, de ma a lelkipásztori szolgálat nem tartozik a legdivatosabb foglalkozások közé. A legtöbb délvidéki fiatalnak a legnagyobb vágya, hogy valahol külföldön legyen munkája. A legidősebb fiam elsőéves teológushallgató Debrecenben, és látom, milyen kevés teológus van mindegyik egyházkerületben. Imádkozom, hogy Isten adjon nekünk utánpótlást.

Tervez-e nyitni a szerb anyanyelvűek felé a Szerbiai Református Keresztény Egyház?

Felmerült már, volt szó efféle misszióról, de óvatosan kell kezelni ezt a területet, úgy, hogy a nemzeti érzelmek ne keveredjenek felül. Ahol kisebbségben van a magyarság, ott sokszor az egyházra is úgy néznek, mint a nemzeti értékek és a kultúra őrzőjére. Minél kisebb egy közösség, annál inkább. Volt olyan gyülekezetem, amelynek azért kellett szenvednie, mert a falu német lakosságát korábban elhurcolták, a magyarokat pedig megbélyegezték a szerbek, hogy ők háborús bűnös eklézsia, mert együtt voltak a németekkel. Vissza kellett adni az

önbecsülésüket. Vagy egy másik példa: elkezdtünk felújítani egy templomot, aztán valaki az egyik éjjel egy véccésészét tett a templomajtó elé, ezt az ajtót egy korábbi estén fel is gyújtották, vagy éppen náci karlendítéssel provokálták a felújítást segítő holland fiatalokat. De van ellenállás a magyarokban is, akik közül néhányan nem akarnak más nyelven istentiszteletet hallgatni. Fel kell oldani ezeket az ellentéteket, hogy mindenki szeretetben élhesse meg a hitét és kereszténységét. Hiszem, nem véletlenül vagyunk mi itt, Délvidéken, Isten magként helyezett ide bennünket, hogy képviseljük az ő ügyét, hirdessük és továbbadjuk az ő Igéjét. Ha ő úgy dönt, hogy elhív más nyelvűeket, megérinti őket Lelkével, az az ő akarata lesz. Ettől függetlenül sokszor előfordul, hogy keresztelőkön, esküvőn szerbül hangzik el az Ige és a prédikáció, főleg vegyes házasságok esetében. Ez abból a szempontból érdekes és lényeges, hogy az ortodox háttér miatt sok szertartás még most is óslávul zajlik, és sokan nem is hallanak igehirdetést a saját nyelvükön. Ez már önmagában is misszió.

Május végén a tisztújító zsinaton tett püspöki esküt. Mikor várható a felszentelése?

Október 14-én lesz, a dátum már biztos, a helyszínt még nem sikerült megtalálnunk. Felmerült Szabadka, de az itteni templom kicsi, csak kétszázötvenen férünk el benne, tehát valószínűleg nagyobb helyet kell választanunk. Az utóbbi években több templomunkat is felújítottuk – ünnepi alkalom lenne, ha összeköténénk a hálaadást a beiktatással.

Van vezérigéje?

A szívemben van az az Ige is, amelyet Jézus olvas fel a názáretieknek, amikor Ézsaiásra utalva arról beszél, mire hívta el őt az Atya. „Én, az Úr, elhívtalak az igazságért, én fogom a kezdetet. Megőrizlek, és benned ajándékozom meg szövetségemmel népemet, világossággommal a nemzeteket. Nyisd meg a vakok szemeit, hozd ki a börtönből a foglyokat, a fogházból a sötétben ülőket!” (Ézs 42,6–7) Amikor Szabadkára kerültem, megkérdezték tőlem, mire érzek elhívást. Akkor azt válaszoltam, a megtörték számára való szolgálat mindig is fontos volt számomra, mert Isten elhívott minket, sokszor ösztört, és pontosan ezért tudunk együtt szolgálni, együttérezni a megtörtettekkel.

Hegedűs Bence/www.raformatus.hu

Pál apostol munkatársai: Szilász

Az Apostolok Cselekedeteiről szóló könyvben, valamint Pál és Péter apostolok leveleiben fel-feltűnik Szilász (vagy Szilvánusz) neve, akit egyfajta segítőként, sőt, valószínűleg, egyes írárok társszerzőjeként emlegetnek. Élesebb képet ezért ezen töredékek összerakása után kaphatunk róla, valamint választ is a kérdésre, miért tartották őt fontosnak megemlíteni, illetve, kicsoda volt valójában ez a Szilász?

Mi az, amit biztosan tudunk róla? Krisztus után 50 körül járunk az időben, amikor először említésre kerül. Az Ap-Csel 15. fejezetéből megtudjuk, hogy Jeruzsálemből indult missziói útjára. Pál és Barnabás ugyanis a jeruzsálemi gyülekezetnek beszéltek missziói szolgálatukról, amely komoly ellenérzést váltott ki a zsidó-keresztényekből, akik azt követelték, hogy a pogány-keresztények, Mózes törvénye alapján, minden zsidó szokást és hagyományt tartsanak meg (köztük a körülmetélést). A heves vitát végül azzal zárták le, hogy nem szükséges az apostolok nyakába újabb terhet akasztani ezekkel a követelményekkel, hanem a pogány-keresztényeknek elég tartózkodniuk a bálványimádástól, tisztátalanságtól, és tartsák meg a mózesi alaptörvényeket és az étkezési szokásokat. Ezután a nép vezetői kiválasztottak maguk közül néhány megbízható embert, Barsabbást és Szilászt, akiket prófétának tartottak. Szilászt valószínűleg azért is választották ki, mert római polgár volt, tudott görögül, ami jó szolgálatot tett a pogányok között végzett misszió során (például Filippiben). Ők indultak el tehát Pállal, hogy a tanács döntését a pogány-keresztények között hirdessék.

Pál elsősorban nem Szilászt szerette volna munkatársul missziói útjain, ám miután Barnabással Márk miatt összekülönböztek, s útjaik szétváltak, Barnabás magával vitte Márkot, Szilász pedig követte Pált második missziói útján Szí-

ria és Cilícia felé. Filippiben megverték és börtönbe vetették őket, s az éjszaka során Pál és Szilász együtt dicsőítette Istent (imádkoztak és énekeltek), amikor is, egy földrengés romba döntötte a börtönt, láncaik elszakadtak, így ők kiszabadultak. Ezért szokták ábrázolni a régi festményeken Szilászt elszakított láncokkal a csuklóin. Érdekességként említem meg, hogy talán felmerül a kérdés, miért is imádkoztak és énekeltek a börtönben éjszaka? Bár nincs külön megemlítve, viszont a 119. zsoltár 61-62. verse így szól: „Ha bűnösök kötelei fonnak is körül, nem feledkezem meg törvényed-

ről. Éjfélkor fölkelek, hogy hálát adjak neked igazságos döntésedért.” Pál és Szilász jól ismerhették ezt a zsoltárt, és ennek alapján, a börtönben töltött idejüket is hitük megerősítésére fordították. A földrengést követően, a börtönőr megakarta magát ölni, mert azt hitte, a rabok megszöktek. Pál és Szilász azonban helyben maradtak, és bizonyágtételük nyomán, a börtönőr Krisztus-hitre tért. Miután kiderült, hogy mindketten római polgárok, szabadon engedték őket, s ők Thesszalonika felé vették útjukat.

Később Timótheus is csatlakozott hozzájuk Lisztrában, majd tovább ha-

ladtak Galácián, Frígián és Tróászra keresztül. Amikor Thesszalonikában lázadás tört ki Pál ellen, aki Athénba távozott, Szilász és Timótheus továbbra is ott maradt azon a vidéken. Timótheus később csatlakozott Pálhoz, Szilász viszont csak Korinthusban találkozott újra Pállal, ahol másfél évig együtt végezték az apostoli szolgálatot. Szilászt írónak is tartják, mivel segédkezett Pálnak a thesszalonikai gyülekezettel folytatott levelezésében. Ezt Pál némelyik levele elején is megerősíti, amikor többes számban („mi”) beszél levelei szerzőiről. Péter apostol is említést tesz egy Szilvánuszlól (valószínűsíthető, hogy Szilász) az 1Péter 5:12-ben, aki segített neki a levél megírásában.

Pál apostol Korinthusból való távoása után több említést nem találunk a Bibliában Szilászlól, így későbbi sorsáról hagyományok és találgatások maradtak fenn. Mivel együttműködött Pál és Péter levelei írásában, ezért valószínűleg, tovább utazott, és végezte a missziói szolgálatot a mai Észak-Törökország területén, és azt is feltételezik róla, hogy ő írhatta a Zsidókhoz írt levelet, vagy legalábbis, részt vállalt a megírásában, hiszen ismerte a fentebb említett apostolok írói stílusát, valamint, zsidó származása révén, tudta, hogyan kell megszólítani a zsidókból lett keresztényeket.

A korai keresztény hagyomány szerint, ő volt Korinthus első püspöke.

Mi történt vele később? Feltételezzük, hasonló sors várt rá, mint azokra, akik kiemelkedő munkát végeztek Krisztus szolgálatában. Míg Pál apostol élt, valószínűleg nem halt mártírhalt, vagy nem üldözték különösebben, hiszen erről biztosan említést tett volna az Apostolok Cselekedetei, vagy Pál a későbbi leveleiben. Úgy tartják, magas kort élt meg, és Kréta szigetén van eltemetve.

Györky Szilvia

